

Postanowienie z dnia 5 sierpnia 2005 r.

II PZ 22/05

Termin do wniesienia kasacji przez związek zawodowy i pracownika, na rzecz którego związek zawodowy wytoczył powództwo, biegnie odrębnie od doręczenia każdemu z nich odpisu wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 sierpnia 2005 r. sprawy z powództwa Tomasza J. i Ogólnopolskiego Akademickiego Związku Zawodowego w W. działającego na rzecz Tomasza J. przeciwko Państwowemu Przedsiębiorstwu Użyteczności Publicznej Poczta Polska Centrum Ekspedycyjno-Rozdzielcze w P. o przywrócenie do pracy, na skutek zażalenia Ogólnopolskiego Akademickiego Związku Zawodowego w W. na postanowienie Sądu Okręgowo-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 11 marca 2005 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e n i e

Ogólnopolski Akademicki Związek Zawodowy w W., działający na rzecz pracownika Tomasza J., wniósł powództwo o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy o pracę dokonanego przez pozwanego pracodawcę PPUP Poczta Polska w P. - Centrum Ekspedycyjno-Rozdzielcze w K. Na rozprawie w dniu 8 kwietnia 2004 r. Tomasz J. oświadczył, że „nie chce działać w sprawie jako powód”.

Wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2004 r. [...] Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Poznaniu oddalił powództwo. Od tego wyroku związek zawodowy wniósł apelację, którą Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu oddalił wyrokiem z dnia 28 grudnia 2004 r. [...].

Wniosek o doręczenie wyroku Sądu drugiej instancji z uzasadnieniem w dniu 6 stycznia 2005 r. złożył związek zawodowy. Wcześniej, bo w dniu 31 grudnia 2004 r., wniosek taki złożył Tomasz J., który oświadczył, że „na tym etapie wstępuje do sprawy”. Odpis wyroku Sądu drugiej instancji z uzasadnieniem doręczono związkowi zawodowemu w dniu 31 stycznia 2005 r., a Tomaszowi J. w dniu 8 lutego 2005 r. W dniu 4 marca 2005 r. do Sądu wpłynęła kasacja związku zawodowego wysłana pocztą w dniu 1 marca 2005 r.

Postanowieniem z dnia 11 marca 2005 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu odrzucił kasację związku zawodowego, przyjmując, że została złożona z uchybieniem miesięcznego terminu określonego w art. 393⁴ § 1 k.p.c. Wyrok Sądu drugiej instancji z uzasadnieniem został bowiem doręczony związkowi zawodowemu w dniu 31 stycznia 2005 r., a więc miesięczny termin do złożenia kasacji, liczony zgodnie z art. 112 k.c., upłynął w dniu 28 lutego 2005 r., a kasacja została wysłana pocztą w dniu 1 marca 2005 r.

Na postanowienie to związek zawodowy wniósł zażalenie, w którym zarzucił naruszenie art. 60 § 2 w związku z art. 62 k.p.c., przez brak przyjęcia, że jest skuteczne wniesienie kasacji przez organizację społeczną w terminie otwartym do jej wniesienia przez pracownika, który wstąpił do sprawy w charakterze powoda (art. 56 § 1 k.p.c.). W uzasadnieniu zażalenia związek zawodowy wywiódł w szczególności, że pracownik (Tomasz J.) wstąpił do sprawy i złożył wniosek o doręczenie wyroku Sądu drugiej instancji z uzasadnieniem, a kasacja związku zawodowego została wniesiona w terminie otwartym dla powoda (pracownika). Według skarżącego, zgodnie z art. 60 § 2 zdanie pierwsze k.p.c., terminy do zaskarżenia wyroku ustanowione dla stron wiążą organizację społeczną, a więc kasacja wniesiona przez związek zawodowy „mieści się w granicach czasowych terminu do zaskarżenia przysługującego stronie pracowniczej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ze względu na datę wydania wyroku Sądu drugiej instancji w sprawie mają zastosowanie przepisy dotyczące kasacji w brzmieniu sprzed nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego dokonanej ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98 - art. 3 tej ustawy).

Zgodnie z art. 62 k.p.c., do organizacji społecznych wnoszących powództwa na rzecz obywateli, jak również do uczestnictwa takich organizacji w postępowaniu dla ochrony praw obywateli, stosuje się odpowiednio przepisy o prokuratorze. Związek zawodowy jako organizacja społeczna może więc wytoczyć powództwo na rzecz oznaczonej osoby (art. 55 zdanie pierwsze k.p.c.) lub - wytaczając powództwo - nie działać na rzecz oznaczonej osoby (art. 57 k.p.c.). Związek zawodowy zgodnie z art. 60 k.p.c., może też wstąpić do postępowania w każdym jego stadium. Nie jest wówczas związany z żadną ze stron. Może składać oświadczenia i zgłaszać wnioski, jakie uzna za celowe, oraz przytaczać fakty i dowody na ich potwierdzenie. Od chwili, kiedy zgłosił udział w postępowaniu, należy mu doręczać pisma procesowe, zawiadomienia o terminach i posiedzeniach oraz orzeczenia sądowe. Związek zawodowy może zaskarżyć każde orzeczenie sądowe, od którego służy środek odwoławczy. Wiązą go jednak terminy do zaskarżenia orzeczeń sądowych, ustanowione dla stron (art. 60 § 2 k.p.c.). Na ten przepis (art. 60 § 2 zdanie drugie k.p.c.) powołuje się skarżący, uważając, że oznacza on, iż związek zawodowy może wnieść kasację w terminie otwartym dla strony, choćby upłynął termin liczony od doręczenia związkowi zawodowemu wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem. Pogląd ten jest nie-
trafny. Przede wszystkim do sytuacji procesowej występującej w rozpoznawanej sprawie w ogóle nie miał zastosowania art. 60 k.p.c. Przepis ten dotyczy bowiem jednej z form uczestnictwa organizacji społecznej (prokuratora) w procesie cywilnym, która polega na wstąpieniu do toczącej się sprawy. Przepis art. 60 § 2 zdanie drugie k.p.c. ma więc zastosowanie w sytuacji, gdy organizacja społeczna, która dotychczas nie uczestniczyła w postępowaniu, wstępuje do sprawy przez dokonanie czynności procesowej polegającej na zaskarżeniu orzeczenia. Nie ma natomiast zastosowania w razie dokonania innej czynności procesowej, niepolegającej na zaskarżeniu orzeczenia. Gdy prokurator (organizacja społeczna), który nie bierze udziału w sprawie, złoży wniosek o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem, to termin do zaskarżenia liczy się od daty doręczenia mu orzeczenia z uzasadnieniem. Taki skutek następuje wtedy, gdy prokurator złożenie wniosku o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem połączy ze wstąpieniem do postępowania na podstawie art. 60 § 1 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2003 r., V CZ 88/03, Biuletyn SN 2004 nr 3). W rozpoznawanej sprawie związek zawodowy wytoczył powództwo na rzecz pracownika (art. 55 k.p.c.), a więc uczestniczył od początku w postępowaniu i był jego stroną w znaczeniu formalnym. Jako strona tego postępowania miał wszel-

kie wypływające z tego uprawnienia i obowiązki, a więc w szczególności mógł zażądać wydania w sprawie orzeczenia na ogólnych zasadach. Wiązały go więc terminy wynikające z jego czynności i czynności sądu dokonanych wobec niego, a nie terminy wiążące innych uczestników postępowania.

Uznanie, że w sprawie nie miało zastosowania art. 60 § 2 k.p.c., którego naruszenie zarzucił skarżący, nie oznacza jeszcze, że zażalenie jest bezzasadne. W postępowaniu zażaleniowym nie obowiązuje bowiem zasada związania Sądu Najwyższego podstawami zażalenia (nie stosuje się art. 398¹³, gdyż nie ma odesłania do tego przepisu w art. 394¹ § 3 k.p.c. w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego; te przepisy mają zastosowanie do rozpoznania zażalenia). Należy zauważyć, że zgodnie z art. 56 § 1 zdanie drugie k.p.c., w razie wstąpienia do sprawy osoby, na rzecz której organizacja społeczna wytoczyła powództwo, do udziału tej organizacji w sprawie stosuje się odpowiednio przepisy o współuczestnictwie jednolitym. Według art. 73 § 1 k.p.c., każdy współuczestnik działa w imieniu własnym. W wypadku jednak, gdy z istoty spornego stosunku prawnego lub z przepisu ustawy wynika, że wyrok dotyczyć ma niepodzielnie wszystkich współuczestników (współuczestnictwo jednolite), czynności procesowe współuczestników działających są skuteczne wobec nie działających (art. 73 § 2 k.p.c.). Tomasz J. (pracownik) wstąpił do sprawy, składając wniosek o doręczenie mu odpisu wyroku Sądu drugiej instancji z uzasadnieniem. Zgodnie z art. 73 § 2 k.p.c., czynność ta była skuteczna także w stosunku do związku zawodowego. Wniosek ten powinien więc spowodować zarządzenie doręczenia odpisu wyroku nie tylko powodowi, ale także związkowi zawodowemu. W rozpoznawanej sprawie nie ma to znaczenia, gdyż wniosek w tym przedmiocie złożył też samodzielnie związek zawodowy. Powstaje jednak problem, czy w takiej sytuacji nie należy liczyć terminu do wniesienia kasacji przez związek zawodowy od doręczenia odpisu wyroku powodowi (pracownikowi). Zagadnieniem tym zajmował się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 1997 r., II CKN 31/97 (OSP 1997 nr 11, poz. 208 z glosą A. Szumańskiego i glosą J. Kozaka; Przegląd Prawa Handlowego 1998 nr 1, s. 35 z glosą M. Litwińskiej). W tezie trzeciej tego wyroku Sąd Najwyższy uznał, że współuczestnik jednolity, który w ustawowym terminie nie zażądał doręczenia wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem, może wnieść kasację, jeżeli wniosek taki złożył inny współuczestnik; w takiej sytuacji termin do wniesienia kasacji biegnie dla niego od dnia doręczenia wyroku z uzasadnieniem współuczestnikowi, który o to wnosił. Można zgłosić za-

strzeżenia do takiej wykładni. Zgodnie bowiem z art. 73 § 2 k.p.c., tylko czynności procesowe działających współuczestników jednolitych są skuteczne wobec nie działających. A więc złożenie wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem przez jednego współuczestnika jest skuteczne wobec innych współuczestników, czyli wszyscy powinni otrzymać odpis wyroku na wniosek złożony przez jednego z nich. Z przepisu tego nie wynika natomiast, że czynności sądu dokonane wobec jednego ze współuczestników (doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem) wywierają skutek wobec pozostałych współuczestników w postaci rozpoczęcia biegu terminu do wniesienia kasacji. Dopóki więc współuczestnik nie otrzyma odpisu wyroku, dopóty nie będzie dla niego termin do wniesienia kasacji. W rozpoznawanej sprawie nie ma to jednak znaczenia. Wniosek o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem złożyli bowiem odrębnie związek zawodowy i powód. Każdy z nich otrzymał odpis wyroku w innym dniu. Jest to zresztą sytuacja normalna, gdyż doręczenie przesylek, nawet wysłanych tego samego dnia, nieczęsto następuje w tej samej dacie. W takiej sytuacji dla każdego ze współuczestników jednolitych termin do wniesienia kasacji biegnie odrębnie, od doręczenia wyroku sądu drugiej instancji dokonanego dla tej strony. Wynika to wprost z art. 393⁴ § 1 k.p.c., gdyż termin do wniesienia kasacji biegnie „od dnia doręczenia orzeczenia stronie skarżącej”, a więc tej stronie, która wnosi kasację (działa we własnym imieniu w rozumieniu art. 73 § 1 k.p.c.).

Z tych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

=====